

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU POŠTOM NA MJESEK K 1.25. ZA TROMJESEK K 3.75 POLUGODIŠNJE I GODIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA. — PLATIVO I UŽUTOŽU U ŠIBENIKU.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM
Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TIŠKARI“ (Dr. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISI NE VRAĆAJU SE. — NEFRANKIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIENIKU.

Dalmatinski klub.

Obstoji u bečkom parlamentu dalmatinski klub, u kojem su svi zastupnici utvaraški. I vi čitate kako ti Dalmatinci idu ministru predsjedniku, pak prosvjeduju itd. U stvari je pak, da su, koliko su mogli, nastojali, da u našoj zemlji i nadalje pašu nepotizam, pristranost, i da su htjeli imati i nadalje na izloženim mjestima ljude njihove vrsti i kakvoće.

Izgleda, da su u svojim nastojanjima ovog puta prevarili se i da se na njih nije nitko obazirao, te da su ih dogodjaji i razna imenovanja iznenadili.

Nego o tom ne marimo pisati, već o njihovom imenu, koje ime se u zadnje doba bahato iziće od svih onih, koji su njima slični.

Tko pozna razvoj političkih borba u hrvatskom narodu, mogao bi dosta priopćivati i o nastojanju Dalmatinaca.

Ime političke stranke ili kluba sadrži pojam političkog, kulturnog, narodnog djelovanja tog kluba ili stranke. U najnovije doba, nakon što je politika velikog sila, novog kursa, naprednijašta itd. doživjela poraz i bila prisiljena prostiti milost u vlastodržca, eto dalmatinstva...

A što je u istinu to dalmatinstvo? Za domaćeg hrvatskog gospodstva u našoj domovini ime Dalmacije protezalo se samo na tri grada: Zadar, Trogir i Spiljet sa njihovim malim okolišim. Najbliža okolica tih gradova kao Nin, Biograd, Solin, Kašela i županija dridska kod Trogira, bili su u Hrvatskoj i njoj nu spadali i politički i teritorijalno. Hrvatski kraljevi počele se kitiiti naslovom Dalmacije tekar kad su došli u posjed onih triju gradova. Znači to, da je za Hrvate ime Dalmacija veoma uzrok značenja.

Uplivom i gospodstvom tudjinskim kašnje se je ime Dalmacije proširilo i na jedan dio države Hrvatske, jer širenje mletačkog gospodstva nad Hrvatima značilo je i širenje imena Dalmacije.

Nakon što je Mlečić dvjesto godina skoro utaman navaljivao na hrvatske krajeve, počeo je širiti svoj posjed, izdajom kralja Vladislava napuljca, kupiv od njega Zadar i bliže krajeve god. 1409. za 100.000 dukata.

I počimlju tužni dani, jer s jedne strane Turčin, s druge Mlečić pritisnuše srčiku kraljevine. Državni život Hrvata, koji se do tada bujno razvijao između Solina, Šibenika, Knina i Nina, prelazi na sjever, a kako god su Mlečići kašnje otimali po koji komad tog hrvatskog zemljišta Turčinu, naravno hrvatskim mišćam, tako se i pojam Dalmacije proširivao.

Mirom od Kandije god. 1669., Dalmacija je sastojala od samih otoka i većine primorskih gradova sa bližim zaleđem.

Mirom u Karlovcima god. 1699 Dalmacija se proširila dalje u zagorske krajeve tako da je obuhvatala zagoru trogirsku, kninsku, dnršku te Neretvu i sinjsku krajinu.

Mirom Požarevičkim god. 1718 pripojena je i imotska krajina.

God. 1806 zauzećem Dubrovnika po Francuzima i ovaj kraj biva razumievao u imenu Dalmacije.

i da po državnom pravu hrvatskomu te kraljevine Dalmacije nema (osim ako nezovemo tim imenom Spiljet, Zadar i Trogir), nego da postoji i u današnjoj Dalmaciji velika čest kraljevine Hrvatske, one naime koja je birala preko svojih izbornika kraljevstva, među ostalim preko biskupa Andrije kninskoga god. 1527. Ferdinanda Habsburga za svoga kralja. Jasno je da ime Dalmacije za Hrvate znači nešto tudjinskoga, mletačkoga.

Nješto Dalmacije ime Dalmacije nema i ne može imati nikakvoga čara, i zastupstvo koje to ime izmeze za ime svoga kluba i to baš u parlamentu bečkom, to zastupstvo je razvilo barjak dalmatinstva svjestno svoga čina. A još je odurniji taj njihov čin, kad se zna da su ga počimili nakon pripojenja Bosne i to poslie nego su vidili da im sve osnove tone.

Njihov čin značio je ulaskati se, dovoditi se, izmoliti milost, oprostjenje...

Pak što su time postigli? Mi smo im već prekolani rekli. Ozbiljno ih uzeti ne može nitko, a pouzdani također nisu nikomu, te su uvijek na štetu naroda.

Što je bistrije, dičnije i što odgovara više ponosu čovjeka i naroda, nego da se zoveš pravim imenom, koje kaže i ono što hoćeš? Čest smo Hrvatske pa i ostanim, jer vladari hrvatski zvali su da ujedine dijelove toga kraljevstva u jednu cielinu.

To su stanovište zastupali, osim sabora hrvatskih, i gradovi Dalmacije čim je mletačka republika pala, te su tražili da ih se pripoji Hrvatskoj. Pučanstvo ciele pokrajine je u to ime prislego na ruke generala Rukavine vjernost, i on je hrvatskom vojskom i pod hrvatskim stiegovima zaposeo u ime kralja svu zemlju od Zadra do Kotora.

Gradovi kao Spiljet, Makarska itd. u tom smislu su poslali i adrese na kralja preko bana hrvatskoga grofa Erdödyja. O sobito se tada kao i kašnje odlikovalo svenčinstvo za ujedinjenje domovine, tako da je ciele puk bio za Hrvatsku.

Nego čim se zemlja zaposjela, i čim je taj pokret za ujedinjenje postao obće narodni, odmah je bečko ministarstvo imenovalo namjestnika grofa Raimunda Thurna, koji je imao izričiti nalog da uguši taj hrvatski pokret u našem narodu. Isti nalog je imalo i sve ostalo činovništvo po zemlji.

Od tada je u Dalmaciji zavladala policijska težnja da hrvatsvo ugušiva i glavni ljudi Hrvati su bili progonjeni, kažnjeni i nadzirani. A kako taj pokret ipak nije jenjao nikada, to se može reći da je najglavniji cilj vlasti u Dalmaciji bio spriječavati osvješćivanje hrvatskog naroda i spriječavati njegove zakonite težnje za ujedinjenjem domovine.

Bez dvojbe naši „dalmatinci“ svojim imenom hoće da dokažu, kako su oni samo dalmatinci, kako su oni pokorni bečkoj politici, kako su oni spremni biti pravi „zemljaci“ od god. 1873.

Nego kako rekostmo, mi sve utvaraše držimo posve ništenom strankom, a samo htjedostmo svesti i ime njihovog kluba u Beču na svoje pravo značenje.

Nikakove promjene njima ne mogu pomoći, jer su previšie osnova mienjali a sve su dokazate, da je njima samo do svojih osoba i do osjeguranje svojih položaja bilo u kojim prilikam i bilo pod čijom službom. Samo u službi Hrvatske oni nemogu biti i nisu, jer se Hrvatska tekar radja. Kad budu Hrvati dičili službe i položaja svi će slavosbiti biti veći pravaši od svih namih, ali uhvamo se da će ih tada pravi Hrvati od sebe držati daleko, jer bi Slavosbiti do prve prigibe bilo komu izdali Hrvatsku i radili proti njoj.

Makarska.

Izbor zastupnika grada Makarske i odgovor na utvaraško-demokratske laži.

Dan izbora.
Prvo nego se osvrnemo na laži naših protivnika o tobožnjim nezakonitostim počinjenim na štetu šarenjačkog propalag kandidata Jurakovića, pokazat ćemo u glavnim potezima dan samog izbora.

Udruženi šarenjanci na sva usta trubi, da Juraković mora po što po to prodići. To su oni i višekrat javljali kroz svoja glasila, kao sjegurnu stvar. Bez ikakvog obzira i uzla na jezik, pravaški su se protivnici javno hvalili, da im je poglavar Simonelli zajamčio Klarieč, dotično stranke prava poraz. Oni su stoga sve njihove nade postavljali u Simonellia, u onog Simonellia, koji je na poznati način občinske izborne imenike preinačio i sastavio, da je pravaška većina jednim samim potezom postala manjinom. Ali ovog puta sve njegove makinacije nisu pomogle, jer se je Simonelli prevario u računim, a svjestno građanstvo održalo je pobjedu nad utvaraško-demokratskim kandidatom. Dan 20 rujna bio je dan nevidjene radosti i veselja. Taj dan za nas je Makarsko-Primorice bio epokalni dan. Poslie toliko muka i borba, poslie progovstva i sile, poslie korupcije i bezakonja, kojim su hotjeli šarenjanci Primorje pobličiti, napokon ostila dan slavlja i pobjede. Nije moguće opisati sve ono veselje i radost kojima su bila obuzeta srca cielog građanstva, pa je izgledala Makarska kao u najsvetčanijem času. Na glas, da je pravaški kandidat Klarieč izabran, letje žene, djevojke, djeca momci, zreli ljudi, stari i starice, zanosno pjevaju i kliču: Živio Klarieč! Živila stranka prava! Jedan drugomu ruku pružaju i raduju se ovaj čest narodnoj pobjedi.

Mnogi pako od milinja zese prolijevaju. Ta bura poklika i veselja nije se slegala, a kada se je pojavio novoizabrani zastupnik sa svojim omiljenim drugom dr. Dulibičem, onda ih narod zaočkruži, objubi i ogri, prateć i noseć ih do Klariečeva stana. Tu je prosliedio urnebes poklika, a mladost od radosti u vis skakala i šesire bacala. Samo onaj, koji je te prizore gledao i slušao, može pravo shvatiti, kakova i u kolikoj mjeri čustva radosti obuhvatila su makarsko građanstvo nad ovom pravaškom pobjedom. Tu je čista i nepokvarena hrvatska duša svom snagom progovorila, i dokazala, da je Makarska pravaška i jedino pravaška. Naše poštrovno i rodoljubno radništvo, koje može bit izgledom svakom stlažeu, u osobit se je način istaklo.

Ono ostavlja radionice svoje i hrli da izkaže ljubav onomu, koji je radniku u Makarskoj kao pravi prijatelj i otac. Odmah za tim veselo povorke gradom prolaze, pjevajući rodoljubne pjesme i kličući novoizabranom zastupniku. Sve je u veselju prilvano, a prama večeri sve je to više veselje i oduševljenje raslo. Pucanje i pjevanje odlegalo je biokovskim gvozdom, a sve okolo Primorje u plamenu se žarilo. Kad se je pak noć primicala, liepa povorka od šestotina mužkaraca zareda u povorci gradom, sa gorućim bakljama u ruci. To je bilo nešto impozatna, a bilo bi impozatno i za veće gradove. Kad je sviet povorku ugledao, svak iz kuce sletio da sudjeluje tim veselju. Po sriedi toga veselja banu parobrodom na prolazku dični šibenski načelnik dr. Krstelj.

Netom se je za to doznalo, provale nebu prolamajući pokliči: Živio Krstelj! Makarska i Šibenik svakom su lebdili pred očima. Dva rodoljubna grada, dva hrvatska, pravaška i bratska grada po sviesti, po čustvu i po ljudima. Klicalo se pravaškom Šibeniku, Dulibiču, Krstelju, Drinkoviću. A kada je parobrod odmicao izgledalo je kao da će glasovi vatrenih Makarana Krstelja k sebi privući.

Zastupnik pako Dulibič, koji je ostao i dalje među nama, videći tako zanosan narod, oslovi povorku zanosnim riečima. Rekao je kad je ovakov Primorac onda je š njime pobjednica stranka prava. Hvalio ih je: hvalio je njihovo rodoljublje, srčanost, odvažnost i ustrajnost. Još se povorci srdačno zahvalio novoizabrani zastupnik Klarieč, nakon čega sva ta velika masa svieta mirno se razidje, usprkos izazivanju i ometanju političkog konceptenta Matavulja.

Nu veselje kao da nije htjelo prestati ni sutra dan, u kojem je spadao imendan novoizabranog zastupnika. Građanstvo i radništvo opet je bilo u svečanom ruhu da čestita svom zastupniku imendan. Na večer u sokolskoj dvorani bila je zajednička večera. Dvorana bila je dubkom puna oduševljenog naroda bez razlike dobe i staleža. Krasni govori nizali su se jedan za drugim, svi prozeti čustvom radosti i veselja, ističući važnost ove što je. Drugi u krasnom govoru ističu ljute i dugotrajne borbe i kreševa u Primorje, dokazujuć da je sa tim borbama ime Klariečovo uzdo skopčano. A na sve ovo novoizabrani zastupnik ganuto zahvaljuje, i svečano obećaje, da će i unapried ostati nepomičan na braniku hrvatskih svestinja pod čistom zastavom stranke prava.

U najljepšem redu i razpoloženju svrši i ova rodoljubna zabava, na što prisutni uz pjevanje rodoljubnih pjesama odprate Klarieča do njegovog stana, a za tim se skladno razidjoše.

Pravaški protivnici, mjesto da se dađu razboru i priznadu da su jednom i u Makarskoj pravica i slobodna volja pobjedili, stali su poput zmije ljutice sipati svoj bies, pun laži i kleveta, kako samo šarenjaci makarski znadu. Na te njihove laži i klevete mi ćemo se kašnje osvrnuti.

Iz Sinjske krajine.*

U dopisu iz Sinja br. 63 „Narodnog Lista“ pozivlje se bivši načelnik Vrdoljak, da bi dao odgovor na neke tačke u istom dopisu iztahnku.

Mi poznajući karakter i ozbiljnost gosp. Vrdoljaka stali smo, da se neće na to ni osvrnuti, a kamo li odgovoriti, osobito kad se radi o dopisima, koji nemaju nikakova smisla i dokaza, nego samo prosta blebentanja jednog golotrba.

Nu pošto smo mi o stvari podpuno upućeni, a pošto je dopisnik željan odgovora evo nas, da mu uodovoljimo.

O Vrdoljakovu političkom osvjedočenju nitko ozbiljan nesumlja, jer zato nikada povoda nije dao, dok dopisnik radi svojih osobnih interesa više je puta stranačke osjećaje mienjao, a dokazim je utvrđeno, da je iz interesa zaboravio na uvriede nanešene njegovom rodu, pa i njemu istome.

Ako danas Vrdoljak pristaje uz pravaše, zato ima opravdanih razloga, dok njegovo političko mišljenje svak poznaje i štuje, jer ga nigdje i pred nikim zatajao nije.

Nije istina što tvrdi dopisnik, da je Vrdoljak hlepio za načelničkom čašću i da je moljaka u manastiru, da istu postigne, nego je istina, da je tu čast od sebe odklanjao, a napokon se je primio jedino, da se odzove želji naroda, koji ga onda pa i danas u velike štuje i žali njegovu odreku.

Nije Vrdoljak poput dopisnika obilazio od osobe do osobe, od kuće do kuće, te moljaka, a majka mu fratra zaklinjala, da podpomognu nebi li se dopisnik žudjenje, ali nepostignute časti domogao.

Dopisnik se razmeće nekim iztragama, koje je on i njegova družina proti občinskoj upravi, a podpomozheni nadležnim njima služećim faktorima podigla.

Da dopisnik i malo ljudskog ponosa ima, takova bi se šta stiditi morao, jer sve

te iztrage rasplinile su se i razplintile č se ostavljajući neokaljano poštenje Vrdoljaka i občinske uprave, koja ponosom može kazati: „Čista zlata hrdja se ne hvata“. Ali nek dopisnik dobro promisli, da li bi se on tim izrazom mogao poslužiti, kad bi pretresao sve crne tačke u životu svoga rodeta.

Nije istina, da je načelnik Vrdoljak ikoga oprostio psarine radi siromaštva, nego usljed temeljita glavarova dokaza, da dotičnik psa nema ili da je u popisu pogriješno ili iz prkosa uvršten bio. Nego moljen je gosp. dopisnik, da bi nas u jednom od budućih brojeva izvjestio, kako je snižena psarina gosp. Anti Tripalou od kr. 24. na jednu, a udovi Kati Tripalou podpuno oproštena.

Dopisnik iziće, da je nekim naglednicima puteva bila plaćena nadnica i u svečanim dnevima, a pitamo ga, zašto da mu i ne bude isplaćena? Ako je nadglednik, kao što je, svečani dan upotrebio da odputuje na određeno mjesto rada i da opravi sve ono, da uzmogne susljednim danom rad započeti ili nastaviti, da li taj dan nadglednik nije trudio i plaću zaslužio?

Nije istina, da ne postoji izkaz za 2.000. kruna, koje su za puteve potrošene, jer kad bi to istina bila, uz raspoloženo, koje danas vlada, do danas bi bilo obavljeno bezbroj revizija, a občinska bi uprava radi toga u tamnici skapala.

U dopisu se hvale putevi za prošlih občinskih uprava, dok je to gola laž, jer ima više godina, da se nikakav seoski put nije gradio i uređivao uz sve izdašne vladine podpore, nego se jedino gradili i uređivali putevi do vlastitih kuća i posjede, koji zbija svaku hvalu zaslužuju.

Ako se je za mjesecne pripomoći siromasima nešto više potrošilo tomu je najviše doprinio Dr. Masovčić, občinski liečnik, koji, da si steče upliva u nižim slojevima, bio je blagodarom občinskim novcem, te je mnogima davao pismena posvjedočenja, da ih se mora novčano pripomoći, inače, da će stradati, te mnoga od takovih posvjedočenja bila su uručena gosp. blažanjiku, da ih čuva, kao dokaz, ako bi kada od njih potreba bila.*

Što se pako tvrdi, da su podpisivani recepti visokih cien, mislimo, da nijedan član uprave nije dužan, da poznaje vrstu lieka i njegovu cienu, nego i to je špekulacija liečnicka ili prekršaj dotičnih naredaba, a ne načelnika i uprave, koji iz toga nisu mogli crpiti nikakvo re koristi, kao što su je neki crpili gosteći se likerima, koji su im kao nagrada za usluge učinjene od ljekarnika darovani bili.**

Vrdoljaku se predbacuje, da je poljar imenovao jednog svog dužnika, a i to je očita laž, jer je poljar imenovan po želji cieloga sela i predlogu obće viećnika onoga odlomka.

Jedna od glavnih dopisnikovih želja bila je da sazna, zašto je Vrdoljak predložio poprsje vetru Petru Tripalou prigodom njegova odstupa sa načelničke časti. Pa baš kad je tako zaželo, evo mu odgovora, koga crpimo iz naše spomen-knjige, a koga smo čuli onaj dan pripoviedati. Gosp. Toma Stuparić na ime svoje i na ime gosp. Opare zamolio je Vrdoljaka, da bi on predlog učinio odnosno poprsja, jer da to njima ne stoji, kao njegovim intimnim prijateljima i da njihov predlog nebi imao onoga efekta, kao što će ga imati kad predlog s njegove strane usliedi. Vrdoljak je zbija predlog prihvatilo i učinio, ali ne kako mnogi sivačaju, da to poprsje ostane kao spomen njegovih zasluga za narod i krajinu, nego kao vječiti spomen ovog sretnog dana, kad se narod i krajina oslobodila silnika i paše.

Još se traži, da bi Vrdoljak dao odgovor kao revizor konačnih računaa. I taj odgovor imamo spravan i upisan u našem analima, koga ćemo danas premućati, obećajući da ćemo se drugom zgodom i nanj obširno osvrnuti.

* Ima dokaza.
** Ima dokaza.

Dopisnik nabija novce potrošene od „Brnaške pašule“ i tim dokazuje svoju matematičnu sposobnost i baš nikakovo poznavanje u vodjenju obćinske blagajne. Istina je, da su novci „Brnaške pašule“ potrošeni, ali uz dozvolu Zemaljskog Odbora i zakljućkom obć. Uprave i Vieća, a za pokriće tekućih računa, pak bi dopisnik imao znati, da svaki novčić, bud otkuljen pridignut i bud u što potrošen, vrsćen je u konaćni račun one iste godine, kad je i trošak ućvjen, te po tom i novac „Brnaške pašule“ ućvjen je u konaćnom računu godine 1910 o kojem je govor bio u Vrdoljakovu priobćenom pismu.

Najzjednake je dopisnikova želja, da bi Vrdoljak dao odgovor na dva pitanja, po njegovu mišljenju, za nj šćakljiva, to jest, je li obćeo gosp. M. . . da će se do Božića 1910 odrediti načelnické časti i je li pišao pismo vitezima Simiću.

Da dopisnik i o tome na čistu bude evo mu odgovora. Vrdoljak, i ako je obćeo gosp. M. . . što je nama nepoznato, on je to podpuno i izvršio, jer je odredku za načelnické čast pridao pismo na 27/11 1910 Br. 2580/a, koju nikada niš pismeno uztegao nije.

Drugi odgovor odnosno pisma gosp. Simiću Vrdoljak je dao svojim priobćenim pismom, iz koga je svak mogao to razabrati, koji logično mislišti znade.

Sad kad je dopisnik i ova dva dokumentirana odgovora primio, uz sve prije navedeno, što mora zaključiti on, a što ja vnost?

Javnost mora zaključiti, da je zbija Vrdoljak svoje obćetanje izvršio, da nikada za načelnické časti nije hlepio, da je u ložio sve moguće, da se te časti oslobodi i da je načelnické čast svojevóljno položio, a ne kako dopisnik lažno tvrdi pred strahom revizija i iztraga.

Doćim dopisnik mora se priznati lažcem i klevetnikom tudjega poštenja, te mu drugo ne ostaje, nego da se skloni u kakovu zabitnu pećinu, daleko od poštenih ljudi, i u razmišlja o budućnosti svoje slavno dekorirane osobe.

Alfons Hribar plagijator*.

II.

Dobro kaže narodna poslovice: „utopljenik se i slanke hvata“, tako i gosp. Hribar u svojoj „obrani“, izišlo u br. 569 „Hrvatske Rieči“. Kad ne može da dokazuje, da je dan noć, a noć dan, služi se napadajima i kojekakvim osvdadama; ali meni ne dopušta ni obraz, a još manje odgoj, da mu sličnim odvatim.

Gosp. Hribar obilazi u svojoj obrani oko plagijata, kao maćak oko vruće kaše, ali nije htio, da u nju zagrije. Z. isto nije dokazao, da navedeni sastav Somadossijeve „policulture“ ne odgovara baš od rieči do rieči prvom dielu njegovog „Peradarstva“?

Nek dokaze g. Hribar, da je u prvom djelu njegova „Peradarstva“, sve do opisa „III. sejevi kokoši“ jedna jedina rieć, jedan jedini „I“ njegov, a da se isti ne nalazi i u Somadossi-a (izuzev neke njegove pogreške i taćke), tad će moja ocjena biti i osobna i zućeljiva i kakogod on hoće, da je natove. U tom slućaju, ja bi položio za dobrotvorne svrhe ne 200, već 2000 kruna! Je li to pošteno g. Hribaru?!

Gosp. Hribar, da dokaze, da nije plagirao Somadossija, iznosi cielu pripoviest o postanku njegova „Peradarstva“. A kad bi ta njegova prića i bila istinita, što baš nije, š njome nije dokazao, da Somadossija nije plagirao. Ali od te priće me ipak — ono nešto — interesira, što g. Hribar nije pripovjedio.

U svojoj prići o postanku njegova „Peradarstva“ priznaje, da je prevod Somadossijeve „Policulture“, koji je izišao u „Gospodarskom Vjesniku“ od g. 1908. br. 18—23, bio prevod jednog kance larijskog činovnika. A zašto se stidi iznieti g. Hribar i ime tog činovnika, koji nije prevod od Somadossijeve policulture nego kao svoje vlastništvu, što je napravio gosp. Hribar učinio u svojoj knjizi. Ja ću nu kazati ime tog činovnika, to je gosp. V. Vidović, kojeg gosp. Hribar sjegurno vrlo dobro poznaja.

Prevod Somadossijeva djela, kojeg je upotrebio gosp. Hribar za prvi dio svog „Peradarstva“, u glavnom je na vlas sličan prevodu gosp. Vidovića-a.

Pa to nije nikakovo čudo, reći će tkogod, ta rabili su, bože moj, istu knjigu! Ali ipak izgleda, da g. Hribar nije preveo onaj dio Somadossijeva djela, kojeg je tiskao u svom „Peradarstvu“, već jedino uzio

prevod g. V. i izpravio koju malenkost u pogledu jezika, a u glavnom se poslužio sa istim. Evo dokaza:

U prevodu gosp. V. V., koji je izišao u „G. V.“, ima nekoliko pogrešaka, koje su na vlas slične pogreškama u prevodu gosp. Hribara u njegovoj knjizi, a te pogreške nema Somadossi. Da navedem samo neke karakteristićnije! U Somadossijevoj policulture stoji: „Al ritorno dalla schiavitù babilionese, gli ebrei portarono il pollone della Palestina“. Gosp. V. prevadja to dvie godine prije Hribara ovako: „Na povratku babilionskog robstva, evropejci unesoše pilica u Palestinu“. (Vidi br. 18. god. 1908. Gosp. V.) Gosp. Hribar, to isto u svojoj knjizi izišlo god. 1910., prevadja ovako: „Na povratku iz babilionskog robstva, Evropejci unesoše pilicu u Palestinu“. Isto tako i „le forme di mangiatoie e di abbeveratoi“, prevadjaju obćica sa „oblicji pojišta i pojnicna“; pa i brojeve maraka o uvozu perade u Njemaćku donose obćica iste krive brojeve; te takovih sličnih pogrešaka ima više.

Bila bi to uprav čudna vrst sugestije ili bilo kakve abnormalnosti, da kad dvojica jedno, te isto djelo prevadjaju, čine uprav iste pogreške i to baš krupne. Obćica vide Somadossijeve „ebrei“ evropejćim itd. itd. Pošto ovakova bolest do danas nije u modernoj medicini poznata zaključujem, da je gosp. Hribar pišuću svoje „Peradarstvo“ upotrebio prevod g. Vidovića-a. Gosp. V. bio je ne samo izabrljen, što je njegov prevod upotrebio g. Hribar kao svoj, već za njegov trud — u koliko mi je poznato — nije dobio ni helera odšte, izuzev par kruna mjesečno od g. A. B., dok mu je u zamjeni uređljivo „Gosp. Vjesnik“.

Pa da niesam imao pravo, kad sam zadnji put kazao, da je g. Hribar ženjalni plagijator. Više nego ženjalni! Sad je sasvim razumljiva njegova tvrdnja, da on nije plagirao Somadossija. U istinu gosp. Hribar je plagirao samo prevod g. V. V. No time je on ipak učinio dvostruki plagijat ili da se malo matematićki izrazim, gosp. je Hribar time postao plagijator na kvadrat.

U mojoj prvog ocjeni ja nisam nigdje kazao, što mi gosp. Hribar podmeće, da je on plagirao cielo Somadossija. Ta to nije bilo ni moguće, jer Somadossi izdaje svoje djelo u „Almanacu agrario“, te još i u ovogodišnjem broju izlazi njegova radnja, koja je za gosp. Hribara bila manjkava i ne sistematićna. Bila je ne svršena, te tako neprikladna u cielosu za plagijat.

Da nadomjesti gosp. Hribar, što je još manjkalo kod Somadossija, on se je služio i sa drugim piscima i proučio ih. Ovdje ću iznieti, samo malo radi prostora, kako se je gosp. Hribar služio sa djelom od M. Krug-a. Kojeg je pisca operušao gosp. tajnik ko lukce, pure i guske to neznam i nemam novaca, da kupujem ovakove knjige, ali nek mi izvoli gosp. Hribar naznaćiti izvor, pa da vidimo koliko će i u biti njegovih rieći, crta i toćaka. Ad rem:

* Die rationelle Geflügelmast von M. Krug II. Heft. Die Hühnermast	Peradarstvo napisao Alfons Hribar i t. VIII. Tvoljenje pilica.
--	--

Strana 13.	Strana 89.
„An Stelle des Wassers gibt man jetzt als Getränk saure Milch, ebenso wird alles Weichfutter mit saurer Milch angemengt. Einreichlicher Fütterungserfolg erzielt, wenn man dem Weichfutter Maischrot zusetzt, doch ist hierbei zu bemerken, dass das durch die Verfeinerung von Mais erzielte Fett weich und gelb, also von geringerer Qualität ist. Empfehlenswerter ist Haferschrot etc.“	Mjesto vode podaje se pilicima kiselo mlijeko, s kojim se u opće navkuvasje sva hrana. Mno-godava odaje mekoj hrani kukuruzova zrna, ali treba ovdje spomenuti da se kukuruzom dobiva meku i žutu mast, dakle robu manje vrijednosti. Više se preporuča zob i t. d.

Str. 14.	Str. 90.
Poularden und Kaputenen. Unter Poularden versteht man gemästete Hennen im Alter von etwa 5 Monaten, die noch nicht geflegt haben, und unter Kaputenen versteht man die gemästete Hähne, die noch nicht getrieben haben. Früher wurde . . . Man verlangt von einen guten Tafelhühne dass es einen kompakten, tiefen Körper habe, der eine grosse Menge Fleisch selbst soll von zarter, weisser Beschaffenheit sei etc.	Poulardes i kopuni. Pod imenom poulardes (izgovor poulardes) razumijevaju se kokoši od 5 mjeseci, koje nijesu još mesale, a pod imenom kopuni utovljeni pjeltići, koji se još nijesu sparili. Prije . . . Od dobre stolne kokoši zahtjeva se, da ima kompaktino i duboko tijelo, te da je u stanju zadobiti veliku množinu mesa. Meso mora da bude nježno i bijelo i t. d.

* Ovak prevod kojeg je upotrebio g. Hribar u svojoj knjizi puno je bolje bio preveden, ali za to i slobodnije. tako da e istoj stvari ima kod M. M. Krug-a 56 stranica (11 dio) a gosp. Hribar dao si je u prikrljuti u ciglih 7 stranica, ispuštajući cijele odlomke i stranice.

Str. 51.
Die Mast mit dem Trichter.
Der Frichter (siehe Abbildung) ist oben 10 cm. breit, beim Hals 16 bis 24 cm. lang, und oben 25 mm, unten 15 mm. weit. Die Halbschneidung ist schief abgeschnitten und damit sei man die Einführungen in den Hals keine Verletzungen hervorrufen. . . .

Str. 52.
Die Mast mit der Hand.
Die Masten mit der Hand geht ziemlich langsam von statten, und man wird es daher nur dann anwenden, wenn es daher nur dann anwenden, wenn nicht viel Tiere zu mästen oder die Arbeitskräfte besonders billig sind. Bei dieser Art Mast wird der Futter zu einem Teige geknetet, aus dem man Stücke von der Grösse zweier Eier abtheilt, die man zu Streifen rollt. Von diesen Streifen werden etwa 5 cm. Lange und 9 bis 12 mm. Dicke abgeteilt. Neuerdings hat man . . . etc.

Str. 94.
Kljkavanje ljekvom.
Ljevak je (vidi sl. 50) gori 10 cm. širok, vrat mu je dug od 16-21 cm. te na gornjoj strani 25mm., a na donjoj 15 cm. širok. Otvor je na vratu koso odrezan i obrubljen, da pri kljkavanju ne ozledi vrat životinje.

Str. 95.
Kljkavanje rukom.
Kljkavanje rukom ide vrlo sporo, te se upotrebljava kad je malo živadi tovit, ili je radna ruka osobito jeftina. Pri ovom načinu kljkavanja ni jege se hrana u tijesto, iz koje se napravi komade u veličini dvaju jaja, koje se valja u dugu svite. Iz ovih svita prave se zatim rezanci, dugi oko 5 cm., a debeli 9-12 mm. U zadnje doba . . . i t. d.

Znaći li ovo gosp. Hribaru, služi se samo sa djelima, koje Vi u uvodu nabrajate, ili jednostavno ih prevadja, pak iznašati kao vlastiti produkt? Za čovjeka koji švaćka pojam rijeći „napisati“ ne može ni nijemac pokriti Vašu častohlepiost, hijući pobrali lorov vjenac za napisano „Peradarstvo“ pomoću djele muke.

Skrornost, skrornost, gosp. Hribaru, pak će svatko cjeniti Vaš rad, a tobožnji osobni neprijatelj išćeznuti će ispred Vaših očiju.

Ovime svršavam, a slobodno gosp. Hribaru, u obranu plagijata iznieti još koju sličicu sa konferencija, ali mu preporučam, da bude objektivniji, te neiznaša na obranu stvari — radi kojih bi ga morao obliiti rumen stida.

M. Hrašte.

DOMAĆE VIESTI.

Grof Attems u Beću. Brzojavljaju nam iz Beća 26 listopada:

Upravitelj dalmatinskog namjestništva prof. Mario Attems morao je za kratko vrijeme produljiti boravak u Beću radi važnih konferencija na ministarstvu poljodjelstva. Prama današnjim dispozicijama podnamjestnika grofa Attems, isti bi imao stignuti u Zadar tek u subotu večer.

Za vrijeme svog boravka u Beću prof. se je Attems predstavio svima ministrima u svojstvu upravitelja namjestništva, te je pohodio stručne referente, koji imaju u rukama spise o akciji za gospodarstveno pridignuće Dalmacije. Kako saznajem kod ovih je prof. Attems konferirao o svim aktualnim pitanjima koja zasjecaju ovu akciju, a osobitu je pažnju posvetio dalmatinskim željeznicama, podignuću poljodjelstva, posumljivanju zemlje, proušćenju blatnja i moćarva, i pitanju obškrbe vodom onih mjesta u kojim nema žive vode.

Grof Attems je posjetio također zajedničkog ministra financija baruna Buriana, kao upravitelja u poslima za Bosnu i Hercegovinu i novog ratnog ministra Auffenberga.

U parlamentarnim krugovima se govora da ovi zadnji posjeti podnamjestnika grofa Attems stoje u uzkom pitanju sa izgradnjom dalmatinskih željeznica.

Ostavka bana Tomašića. Kako nas je brzojav obavjestio, i ban Tomašić predao je kralju ostavku na časti hrvatskoga bana, i to s razloga jer je većina hrvatskoga sabora odoklonila pregovore snjim.

Na predlog ministra predsjednika grofa Khuena kralj ostavke nije primio u vaciju „pošto je održanje režima dra. Tomašića u Hrvatskoj obzirom na ondješnje prilike neobudno potrebno“. Ovo saobćenje objelodanjeno je u kraljevskom rućnom pismu na bana.

Parlamentarni položaj. Iz Beća primamo:

Kriza je i formalno nastupila, jer njemaćki narodni savez izjavio je ministru predsjedniku Gantschu, da su Niemci proti rekonstrukciji kabineta sa dva česka činovnika i da u tom slućaju ne ostaju u većini. Od ostupajućih ministara ministar poljodjelstva barun Widmann imao bi doći na mjesto baruna Heina za zemaljskog predsjednika Koruške.

Pravaćka omladina u Zagrebu.

Akcijom za jedinstvom stranke prava počeo se okupljati u jedno i razne pravaćke organizacije na hrvatskom sveučilištu. Približuju se i izbori za akademsko podporno društvo, te je pravaćka omladina

zahtjevala da u upravi ovog humanitarnog društva bude zastupana sa poloćinom od rudarnika. Naprednjaci odbiše ovaj opravdan zahtjev a posljedicom bit će borba. Prekšćeno je pravaćka omladina obćdržavala skupšćinu u „Starčevićevom Domu“.

Naše umjetno vezivo i tkivo. Iz Beća primamo dne 23 ov. mj.

Dvorski kapelan kanonik Crnica primljen je danas u posebnu audienciju od nadvojvodkinje Marije Josipe, pokroviteljice „Društva za podizanje kućne i ćipkarske industrije“. Crnica je poklonio nadvojvodkinji jednu zbirku dalmatinskog veziva i tkiva izradjenu od supruge dra. Srećka Vrankovića u Splitu koju je vanredno zadavila nadvojvodkinji.

Talijansko sveučilišno pitanje.

Carevinsko vieće je izručilo vladin predlog o talijanskom pravnom fakultetu proraćunskom odboru. U stvarnom izpravku je trćčanski zastupnik dr. Rybarž opovrgao je trćčanski zastupnik slovenske i hrvatske škole.

Hrvatsko parobrodarsko društvo u Senju.

Ovo naše društvo, koje mora da izdrži teške navale magjarstva i Ungarocroate, ima dne 5. studenoga glavnu godišnju skupšćinu. Ono ima sada četiri parobroda: „Hrvatska“, „Ante Starčević“, „Petar Zrinski“ i „Svačić“, a već ova imena bode Magjarima oći. Red je, da cieli narod podupre ovo čisto hrvatsko naše društvo.

O bolesti nadbiskupa Dvornika.

Viest o bolesti nadbiskupa Dvornika, koju smo mi, kao i druge novine donieli, nije izpravna. Bolesan je na Sušaku biskp senjski, pa se je tako zamienilo osobu, doćim nadbiskup Dvornik uživa najbolje zdravlje.

Proti razratnom listu.

Usljed opravdane uzrujanosti, koju je izazvao svoj bezboćni i razratnim pisanjem omladinski list „Val“, kojeg izdaju u Zagrebu naprednjaci, austrijska vlada uzkratila je tom listu poštanske pogodnosti.

Sudbina bosanskog sabora.

Govorilo se, da su bosanskom saboru dani odbrojeni. Medjutim u zadnji čas postignut je sporazum, prema kojemu se je broj članova proraćunskog odbora po visio od 18 na 28 te će u nj ći i Derviš beg Miralem, za kog se bio zauzeo srbski klub.

Imenovanje namj. savjetnika Smirćica.

Namjestnićveni savjetnik s nazivom i karakterom dvorskog savjetnika, Eligij Smirić imenovan je pravim dvorskim savjetnikom. Gosp. Smirić, osjećajuć se zapostavljenim, bio je zatražio umirovljenje; ovim imenovanjem je honoriran.

IZ GRADA I OKOLICE.

Za prugu Metci-Zadar - Šibenik - Split. Pošto se pogovaralo, da bi ova pruga mletaćkog parobrodarskog društva mogla biti ukinita, naša obćina pozurila se da prikaže na mjerodavnom mjestu, to jest kod talijanske mjestne konzularne agencije, potrebu uzdržanja iste. Pomenuto je agenciji sligao od talijanskog kraljevskog ministarstva pomorstva odgovor na podnesak obćine, a taj odgovor glasi:

„Ovo ministarstvo uzelo je na znanje podnesak obćinske uprave upravljen mjestnom kralj. konsularnom agentu, u kojemu se izriće želja za uzdržanje sedmićne pruge Mletci-Dalmacija, zavedene od mletaćkog parobrodarskog društva, pruge od osobite važnosti za taj grad, koji je već doprinio i moći će da doprinese sve to više dobrim uspjesima takove službe sve to većma rastućim prometom svoje luke.“

Te želje odgovaraju namjerama ovog ministarstva, koje podupno osvjedoćeno o potrebi i o koristi umnoženja i ojaćanja Dalmacijena nada se, da će narodni parlament, kojemu je ua odobrenje bila podnesena osnovna o preuredjenju pomorske službe, proviđiti na način da bude podupno udovoljeno željama izraženim sa raznih strana Dalmacije.

U svakom slućaju, kad bi ta proviđjenja i odociela, ministarstvo drži da mletaćko društvo neće zapustiti prugu, koja ima tako liepih izgleda za budućnost.“

Za poljepsanje Šibenika. Nova zgrada gosp. Bontempo na obali obćice pa u svećano ruho i brzo će biti gotova. Oda-

hnuti će pak cielo gradjanstvu na viesti, da ipak jednom odlazi sa obale ona zgradurina poznata pod imenom kuća Franj Naša je obćina ima mnogo vremena poduzela korake da nestane one nakaze, i ne staj će u je brzo. Vlastnik je spreman oćmah ju srušiti, ako mu obćina dodje u susret.

U ovakovim prilikama obćine treba da podpomognu privatnu inicijativu. Valje imati pred oćima, da će gradjionim obale naš grad dobiti na obali dostatna gradilišta. Vlastnici one zgradurine pripravni su podići novu zgradu, ali radi estetićke i da se gradi po jednom stanovitu planu, trebalo bi da se ta nova zgrada gradi u pravcu kuće Hrv. Vjersijske Banke. Onaj komad zemljišta pred sadašnjom Frarovom kućom vlastništvu je obćine koju bi ga mogla ustupiti bezplatno, pa da se onan položaju, koji daje cieloj našoj obćini grand utisak, dade novo liepo lice.

Ova je stvar bila već dugo vremena na sruć obć. upraviteljstvu, koje je pać nastojalo, neka bi Fraroveu kuću kupiti nasjedi, a obćina bi im došla u susret ustupiti im nešto od obćinskog zemljišta. Stvar se razbila radi ćesnogrudnosti jednog nasjeda. Sada evo kao da će se stvar riešiti konaćno, i to direktno izmedju obćine i vlastnika kuće.

Promjena plovidbenoga reda. Pošto predstoji promjena plovidbenoga reda raznih parobrodarskih društva, trgovaćko-obćrtna komora u Zadru, na sjednici od 17. ov. mj., izabrala je odbor, koji ćine gđ. Artale Spiro, Calussi Andre, Giacana Eugen, Godnj Eugen i Fosco Ugo, u svhu, da izpitaju, koje se sve promjene imaju učiniti glede dosadašnjih pruga u pojedinim pristaništima, kao i glede novih pruga, koje se imaju uvesti.

Na interurbanu telefonsku mrežu. Naša obćina obratila se na ravnateljstvo pošta i brzjoava u Zadru, neka bi se Šibenik, doćiće ciela Dalmacija, uvrstio u interurbanu telefonsku mrežu. Sada je u Šibeniku 69 telefonskih stanica, a ima ih preko 30 prijavljenih, dakle ukupno preko 100. Kraj razvijenog prometa potreba interurbanog spoja nameće se svom snagom radi interesa samih naših trgovaca i industrijalaca, a traži to razvikat našega grada u svakom pogledu. Danas brzjoav iz Beća do Šibenika treba 5 i više sati, što je za današnje doba prava karikatura.

Pregledba erarskih konja. Dne 9 studenoga u 9 sati prije podne pred Hotelom Velebit bit će jesenska pregledba erarijalnih konja. Oni, koji imaju takove konje, neka ih dovedu pred povjerenstvo.

Potreba poštanskog ureda u Zablacu. Selo Zablac pri moru podložno je poštanskom uredu u Krapnju, a to je onim žiteljima od velike štete, jer sva pošta mora da ide najprije u Krapnju po moru, mitalaće Zablac, a onda se te kopnom u Zablac vraća, tako da se u tome gubi 3, 4. kadšto i 5 dana. Ono selo bavi se, osim poljodjelstvom i ribarstvom, i trgovinom pomorstvom. Zablacani su razlijani po mnogobrojnim parobrodima, tako da je promet i pismeni saobraćaj zuatan. Selo broji preko 700 duša, a daleko je od Krapnje preko 5 kilometara. Bilo bi za to skroz opravdano, da se u Zablacu osnuje posebni poštanski ured, a medjutim neka se Zablac prikljući pošti za Mandalinu, t. j. senjski listonoša za Mandalinu neka služi za Zablac.

Monćad Schwarzenberga zuade koji put poćiniti štete po poljima. Dosad oštećeni morali su dugo čekati dok bi dobili odštetu, ali unapried gospodari polja mogu da svoje zuade podnesu odmah zapovjednićtvu broda.

Porota. Dne 25. t. m. vodila se porotna razprava proti Meljanec Filipu od Eftenije iz Otišća radi pokućanja silovanja, kojeg je predsjedao c. k. predsjednik Silobrić, državni odvjetnik Marcocchia, a kao branitelj obćuženika dr. Krstelj, Meljanec je bio riešen.

Dne 26. t. m. vodila se i porotna razprava proti Mari Petrina pok. Ante iz Donjeg polja, radi ćedomorstva, kojeg je predsjedao c. k. predsjednik Silobrić, zamj. državni odvjetnika dr. Ućović, branitelj dr. Pini. Obćuženika je bila odsudjena na 4 godine tamnice.

Automobil prouzročio tešku nesreću. Jutros je jedan automobil koji jurio iz Šibenika u Donjempolju kod sv. Mare bacio sa konja mladica Luku Arasa pok. Peške iz Šibenika, od 16 god. Aras je dobio teške ozlede na glavi. Ljudi u automobilu bijahu tako dobra srca da su profirili dalje ostaviv mladica onesvještena na cesti.

STRANCI U ŠIBENIKU.

Od 24 do 25 listopada.
Grand Hotel Velebit: Plavčić Ivan, zlatar, Split; Oblat Julije, putnik, Budimpešta; Marko Nikola, veletržac, Hvar; Mohr Viktor, c. k. poručnik, sa gospođom, Šibenik; Adžija Tome, zakupnik, Dniš; Consoletto Ektor, putnik, Trst; Tomljević Dragutin, c. k. poručnik, Dubrovnik; Fischer Josip, putnik, Gablonz; Simon Samuel, trgovac, Trst; Artur Hofmann, c. k. intendat sa gospođom, Dubrovnik; Filip Rafasilli, putnik, Rieka.
Hotel Krka: Barić Ante, putnik, Trst; Cerlu Franjo, putnik, Rieka; Josip Portada, sudac, Knin; Lav Paparella, putnik, Zadar.
Hotel de la Ville: Margetell' Ernengeld, strojar, Pula; Jović Mihail, sveštenik, Knin; Lohr privatnik, Drvar; Dragutin Schettini, zubar, Split; Vojislav Bugarski, putnik, Novi Sad.
Hotel Dinara: Pavao Roca, posjednik, sa obitelji, Vodice.

POKRAJINSKE VIESTI.

Porezni čuovnici. Primamo iz Sinja. Pri utjerivanju ovogodišnjega poreza, kod amonjsjega poreznoga ureda, čuju se sa strane mnogobrojnih težakadijavanja i tužakanja, što kad podignu svoj glas, da im je povišen porez, čuju od nekih činovnika odgovor: to ti je dao taj i taj, to je nameinuo taj i taj, na što plaćaoči podupim pravom uvrijedjeni ostaju, jer vrlo dobro znadu, kud to smjera. U ovom istom smjeru vlada se i sluga poreznoga ureda, u svom službenom škadjaju po selima. Do koga je, neka se, na vrijeme ovakovo postupanju na kraj stane, inače mogio bi i krupnije i na javnost izbiti.

Otvor pazara u Sinju. Pišu nam iz Sinja: Na 14 već odule željnjkovani pazari otvorio se je za amonjsju općinu, koga je narod ko ozebao sunca jedva dočekao. Prodaja je ograničena, samo za klanje, izvan kotara sinjskoga a marvu određenu za uporabu ili razprod smjeti će se sa pazare jedino goniti u obsegu kotara sinjskoga, Kupac isto živinče mora kroz 14 dana držati odijeljeno od drugoga blaga, pod nadzorom oružnika. Nadati se je, da ove mjere teška ograničenja prodaje čim prije biti dignute a tim više što staje nisu u nekim selim nakon bolesti razkužene i oklačene prema propisima, ali tomu težaci nisu krivi, već dotični starooci za izvršenje nužnih propisa. — Istiivoć.

† Mate Bradanović, sin našeg poznatog bogataša u Valparaisu, a glavnog dioničara „Starčević doma“ u Zagrebu, umro je u 28 godini života. Pokojnom lakha zemlja, a njegovom ocu naše saučeeće.

Zadnja pošta.

Kraljevo zdravlje. Prigodom vjenčanja budućeg prijestolonasljednika nadvojvode Karla Franje Josipa vladar se lako prehladio. Obzirom na to, odkazane su bile jučešanje audijencije. Zadnje viesti javljaju, da će se vladar doskora oporaviti.

Urota proti bugarskom caru. Sin bivšjega bugarskoga kneza Aleksandra Battenberga obtužen je radi urote proti caru Ferdinandu. Battenberg ima sveza sa bugarskim častnicima i činovnicima.

Sa bojišta u Tripolisu. Talijani su težkom mukom zaposjeli gradove Tripolis, Homs, Tobruk, Dernu i Bengazi. Objeđanje Bengazija stajalo ih je oko 4000 što mrtvih što ranjenih.

Kod okršaja u gradu Tripolisu 23. o. m. pučanstvo grada podupiralo je Turke.

Iz Soluna javljaju, da turski brodovi neprestano polažu u solunskom zaljevu mine u more. Računa se, da su ih položili preko 1400.

Protorepublikanski pokret u Portugaljskoj. Iz Lisabona javljaju, da su monarhisti razdijeljeni u tri čete. Republikanci su ubili šest časnika, jer su sumnjali na njih, da su u savezu sa monarhistima. Republika je pretrpjela težak udarac, jer se je krstaš „San Rafael“ razbio sjeverno od Oporta, budući i monarhisti imaju ratnih brodova.

Dva znamenita iznašača mladog Hrvata. Gosp. Marcel pl. Kiebach, rodom iz Križevaca, a učenik osmog razreda realne gimnazije u Zagrebu, izumio je, kako će si kočija, bicikl, automobil vlastitim svojim kretanjem proizvoditi električno osvjetljenje.

Za ovaj mu izum nudi Bruseljske agentura „Globus“ 50 hiljada franaka i 5% čistog dobitka dok živi.

Drugo iznašače je: *postojnost magnetičke igle* (busole). Ovim izumom pomorci će znati pravi smjer i položaj na morskoj pučini, što do sada nisu mogli točno znati, pa stala busola gdje mu drago na brodu.

Ovaj je izum tako interesirao cio svijet, a na osobiti način francuzke milijunaše, da se je našao jedan pariški milijunarski konsorcij, koji se mladom Hrvatu nudja finansirati njegov izum.

Čestitamo ti sine križevačke županije!

BRZOJAVI „HRVATSKE RIEČI“

Položaj u Hrvatskoj.

Beč, 26. listopada. Ban dr. Tomašić primljen je danas od vladara u jednosatnu audijenciju. Ban je izvjestio vladara o političkom položaju u Hrvatskoj, što je kralj primio na znanje te podpisao reskript o sazivu hrvatskog saboru početkom studenoga. Ako sabor ne bude sposoban za rad, usljedit će **razpust i novi izbori koncem siječnja.**

Beč, 26. listopada. Ban je jutros konferirao s grofom Khuenom glede daljnjih koraka odnosno hrvatskog sabora.

Budimpešta, 26. listopada. Ovdješnja štampa kojekako komentira hrvatsku krizu. „Budapest“ nazivlje sve ovo komedijom i spominje bivšjega bana grofa Pejačevića kao nasljednika Tomašićeva.

Oguljin-Knin.

Beč, 26. listopada. Čuje se, da je ugarska vlada zaključila preuzeti izgradnju ličko-dalmatinske željeznice u vlastitu režiju, jer ponude trgovačke banke i bečke Unionbanke prdkoračiše efektivni trošak gradnje.

Kriza u Austriji.

Beč, 26. listopada. Položaj se zamršava sve više. Njemački nacionalci promieniše taktiku prema kabinetu Gautschovu i izjavljuju, da neće pristati na zahtjeve Čeha. Kao posljedica ovog položaja kolaju dvie glasine: *Gautschova demisija* ili u drugom slučaju *odgoda parlamenta*. Sutra se svakako konferencije Gautscha sa Niemcima nastavljaju.

Beč, 26. listopada. U proračunskoj razpravi prvi je uzeo riječ dr. Kramarž, koji reče: Vlada treba jake većine, pa za to želi imati za se Čeha. Niemci protivte se, ali svaki političar znađe, da bez Čeha u Austriji ne može se vladati. (Odobranje).

Kršćanski socijal Fink izjavlja, da njegova stranka zagovara parlamentarizaciju kabineta.

Čeh *Hruban* kaže, da Česi moraju voditi politiku slobodnih ruku.

Njemački narodnjak prof. *Redlich* bavi se u svom govoru brojčkama proročuna.

Poljak *Gross* zagovara odštetu za štete počinjene od državnih organa pučanstvu.

Njemački radikal *Heine* napada Čeha radi pučke škole u Bodenbachu. Česi na ovo bučno prosjeduju, nastaje buka te predsjednik zaključuje sjednicu.

Beč, 26. listopada. Bilinski je ponovno preuzeo ulogu posrednika, da omogući pregovore izmedju Niemaca, Čeha i Gautscha.

Njemački narodni savez na večerašnjoj dvosatnoj sjednici zauzeo je stanovite protiv dvojice čeških činovnika u novom ministarstvu, ali se ipak izjavljuje spremnim raditi u parlamentu slošno sa Česima, da se rieše stvari od potrebe za pučanstvo.

Iz ovog zaključka proizlazi, da Niemci nisu protivni tome, da se Česima dadu dvie ministarske listnice, ali češke parlamentarne stranke izjavljuju, da će čekati na razmatke stvari.

Turci napreduju.

Talijani u Bengaziju.

Rim, 26. listopada. Talijanska vojska izkrcava dalje svoje čete u Bengazi. Arapi još uvijek se opiru.

Ustrijeljeni Arapi.

Tripolis, 26. listopada. Trideset Arapa, koji bijahu uhvaćeni prigodom ustanka u Tripolisu dne 23. ov. m., osudjeno je po ratnom sudu na smrt. Pred palačom guvernera odmah su ustrijeljeni u prisustvu arabskog pučanstva.

Turci marširaju na Tripolis.

Malta, 26. listopada. Turske čete odpošale guverneru Tripolisa jednog majora kao parlamentarca tražeći da im Talijani predadu grad Tripolis. Guverner je odbio parlamentarca. Na odgovor postupku guvernerovu turske čete marširaju proti Tripolisu.

Izgov Talijana iz Turske.

Sofin, 26. listopada. Porta je dala nalog, da svi talijanski podanici, koji ne prihvate tursko državljanstvo moraju ostatiti Tursku.

Englezko-turski savez.

Carigrad, 26. listopada. Veliki vezir Said paša izjavio je privatno, da je Englezka jedini spasitelj Turske. Očekuje se englezko-turski savez.]

Velevlasti posreduju.

Rim, 26. listopada. Velevlasti posredovaše, neka Italija smanji svoje zahtjeve.

Secesije medju mladoturcima.

Solun, 26. listopada. Častnici drinopoljskog zbora najviše izstup iz mladoturske stranke.

Poraz talijanske konjice.

Carigrad, 26. listopada. Talijani bijahu vrlo loše obaviješteni o jakosti Turaka. Arabske čete navalile su unutrašnjosti zemlje na eskadronu talijanske konjice i uništije je.

Dvie talijanske pukovnije u pogibelji.

Carigrad, 26. listopada. Dvie talijanske pukovnije kod rekognosciranja zapadoše u piesak.

Arapi pod Tripolisom.

Beč, 26. listopada. Po viestima, koje amo dolaze, **30.000** arabskih konjanika

pod vodstvom turskih časnika stoje kod Ansinarsa 12 kilometara daleko od grada Tripolisa.

Ratni troškovi Italije.

Rim, 26. listopada. Ratni troškovi Italije iznašaju dnevno **6 milijuna lira**. Vlada učinić će zajam.

Abdul Hamid htio pobjeći.

Berlin, 26. listopada. Bivši sultan Abdul Hamid pokušao pobjeći iz vilje Alatin. Po nekim viestima sudeći, htjedoše ga izbiti njegovi pristaše u vojsci, ali pokušaj nije uspio.

Sporazum o Maroku.

Pariz, 26. listopada. Sporazum izmedju Njemačke i Francuzke u pitanju Maroka bit će podpisan u subotu.

Razpust njemačkog parlamenta

Berlin, 26. listopada. Koncem studenoga bit će Reichstag razpušten. Novi izbori u siječnju.

† Pater Stojaļovskij.

Krakov, 26. listopada. Danas je ovdje pokopan vojda poljačke seljačke stranke pater Stojaļovskij. Sprovodu učestvovalo je više tisuća seljaka. I crnogorski kralj izrazio je sažaljenje.

Pobjede revolucije u Kini.

London, 26. listopada. Pekinški ratni ministar umoren od časnika vlastitog štaba.

Cariski dvor pobjegao iz prijestolnice.

Ustaše navalile na Nanking. Njihov broj sve više raste.

Jedan englezki bataljon prispio je u Tientsin, predluku prijestolničkog Pekinga.

Revolucionari osvojše ratnu blagajnu, a kod Tschontschafu raztjeraše carske čete.

„Venedig in Wien“ — propao.

Beč, 26. listopada. Glasovito poduzeće „Venedig in Wien“ palo je pod stečaj. Pasiva iznose jedan milijun kruna.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug.).
 Vlastnik, izdavalatelj i odgovorni urednik:
JOSIP DREZGA.

MALI OGLASNIK

KUĆA dvokatna u prizemlju više konoba i dvorište (obala), početku Ducea, prodaje se. Informacije daje uprava našeg lista pod brojem 127.

KONI crvene dlake, od 10 godina, visok 156 cm., podpuno zdrav i dobar za teret, prodaje se. — Poblize obaviesti u upravi našeg lista pod brojem 115.

DVA KONJA, dvokolica, karić s lotrom prodaju se. — Poblize obaviesti u upravi našeg lista pod brojem 127.

NAUČNIKA za tipografski obrt traži „Hrvatska Tiskara“ (Dr. Krstelj i drug.) u Šibeniku. I. a. 120

ZASLUŽBU liepu mogu imati trgovci prodavajenim „Hrvatske Rieči“. Tko želi, neka se obrati na upravu lista. 121

SLUŽBU TRAZIŠ? Naći ćeš je samo oglasiti „Hrvatskoj Rieči“. 122

STANOVE I SOBE traži i iznajmljuje „Mali Oglasnik“ „Hrvatske Rieči“. 123

UČITELJA gimnazije traži „Hrvatski Sokol“ u Zadru. Plaća K 1800 i 10 po sto čistog prihoda svih gimnastičnih vježbata te troškovi prevoza i 8 K dnevnice za ponuku ostalih školskih društava u župi. 124

Pokušstvo

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma nizke cijene samo kod dobro poznate trgovine
A. DELFIN, Šibenik.
 tapetarska i drvodjeljska radionica

Ženske

koje hoće, da očuvaju svoju kožu, naročito od ljetnih pjege, a koje hoće da dobiju i da održe meku kožu, neka upotrebljavaju kod pranja samo **STECKENPFERDVO SAPUN** od lilijanovog mlička (Znak Steckenferd od BERGMAN & COMP. Tetschen a. E.

Komad štovi 80 para, a dobije se u svim ljekarnama, drogerijama, parfumerijama itd.

Častimo se obznaniti p. n. občinstvo, da oko prvoga dojdućega mjeseca

u kući Čičin na obali kod „Hotel de la Ville“ otvaramo

Prodaju naše čisto vunene štofe

podpuno odgovarajuće englezkoj štofi, čisto vunelih pokrivača (kuverata) i narodnog sukna, a istodobno i

--- KROJAČKI SALON ---

sa vriednim, modernim i diplomiranim krojačem.

U stalnoj nadi, da će p. n. občinstvo ovakovo poduzeće poduprieti, već unapred zahvaljujemo

Prva Dalmatinska Tvornica Prediva i Tkala u Šibeniku PAŠKO RORA I DRUG.

--- PAPIRNICIA ---
IDE sv. LUCIJA I sv. NIKOLA
 IGRAČKE — DAROVI — IGRAČKE.
ARTUR GRIMANI I DRUG — ŠIBENIK.

VANJSKE NARUČBE UZ POUZEĆE, NA IZBOR.
BLIŽA SE BOŽIĆ
 URESI ZA DRVCE — DAROVI — URESI ZA DRVCE.
ARTUR GRIMANI I DRUG — ŠIBENIK.

LJEPOTA I UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu

AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA

koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće **M. V. ŠKUBANJA — ŠIBENIK** (Dalmacija).

Cijena jest za komade od I-e vrsti K 2-40
 " " " " " II-e " " " 1-60

Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1-40
 " " " " " IV-e " " " —80

PRIJE UPORABE

POSLE UPORABE

Austrijsko parobrodarsko društvo na čijem

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. sljedeće glavne prupe:

- Trst—Metković A (poštanska)**
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati poslije podne; povratak svake subote u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković B (poštanska)**
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslije podne; povratak svake srijede u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković C (poštanska)**
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslije podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.
- Trst—Korčula (poštanska)**
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati poslije podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.
- Trst—Šibenik (poštanska)**
Polazak iz Trstasvake srijede u 5 poslije podne; povratak u utorak u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković D (irgovačka)**
polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod. povratak svake nedjelje u 2.30 poslije podne.
- Trst—Vis (irgovačka)**
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslije podne; povratak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineskih srebrarija žlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izrada sa 90 grama čistog srebra.

Pečata.

SVAKE VRSTI REZBARIJE U KOJOJ MU DRAGO KOVINI.

Begeti ilustrovani ošenti. Tvorničko stalno ošeno.

Šibenik, Glavna ulica, br. 128.

Krondorferova

alkalička naravna kiselica.

Dobiva se u drogeriji V. VUČIĆA, Šibenik

Papir i tuljeji za cigarete

ABADIE

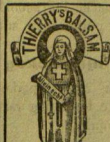
PARIS

Dobiva se u svim trafikama

Ljekarnik

A. Thierry-a Balsam

samo pravi sa zaštićenim znakom zelenom optičkom. Zak. zaštićeno

ICH DIEN
Allein echter Balsam
von der Schatzkammer-Officina des
A. Thierry in Pragrad
bei Kollin-Steuerhause

Svako krivotvorenje, oponašanje preprodaje dragih balzama sa sličnim ličnim znakom biti će sudbeno progone- no i najstrože kažnjeno. Od nepogrešiva lijekovitog uspjeha u bolestima dišnih organa, kašlja, bljuvanju, promuklosti, katera u grlu, bolovima u srcu, plućnim bolestima, osobito u influenci, bolovima u znojnicama, upali žlijezde i slične, pomanjkanju teka, slaboj probavi, zatvoru, zubobolji i bolestima ušiju, trgađu udu, općini, krasu i t. d. — 12/2 ili 6/1 ili 1 čela spec. flaša K 5/00

LJEKARNIKA
A. THIERRY-a
samo prava
STOLISNA
MAST.

pozdan i siguran uspjeh kod rana, prišteva, ozleđa, otokina, odstranjuje iz tiela sve strane stvari, te većinom pošteđuje bolne operacije. Lieči ima kako stare rane lič. 2 kutije stoji K 3/00

Glavni izvoz:

Čekarnica k Angliju čuvaru Adolfa Thierry-a u Pragrad, Hrvatska.

Dobiva se skoro u svim ljekarnama. Na veliko u svim medicinskim drogerijskim trgovinama.

POZOR RODOLJUBI!

Zahtjevajte posvudje naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica igraćih karata u Ljubljani.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

- ANTE ZORIĆ — ŠIBENIK — (DALMACIJA) -

Tvornica je uređena sa svim potrebnim strojevima izrađuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cijene su vrlo umjerene, te domaći potrošaoci ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe se iz vana.

- - NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. - -

PRODAJEM SVAKOVRSNIH KOŽA NA MALO I VELIKO. PRIMAJU SE I PISMENE NARUČBE IZ VANA UZ POUZEĆE, A POZNATIM I :: BEZ POUZEĆA DO IZMINUĆA UTANAČENOG ROKA IZPLATE. ::

IMAJEM VELIKU ZALIHU GOTOVIH CIPIELA I RADIONICU SVAKOVRSNE OBUČE I OPANAKA. IZRAĐUJE SE BRZO I TOČNO PO NAJFINIJEM I NAJMODERNIJEM SISTEMU. PODPISANI SE OSOBITO PREPORUČUJE GG. ČINOVNICIMA, C. KRALI. VOJNIČTVU, ORUŽNICIMA I FINANCIJAL. STRAŽARIMA. PRODAJE SE TAKODJER I NA MJESEČNE OBROKE.

AUGUST ŽIGONE — ŠIBENIK.

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

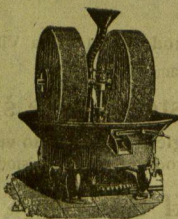
Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITICHI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA V. IEDNINE. DE- VIZE SE PREUZIMUJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE - - - BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE. - - -

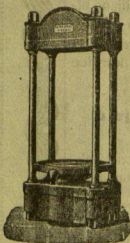
MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET- NICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽREBANJA. REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLAT- NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. - - -

ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFI- NIJA IZVJEŠĆA, VINSKE PREŠE, SVE VRSTI MOTORA, MLINOVA I GOSPO- :: :: DARSKIH STROJEVA :: ::

RAZAŠILJE

EMANUEL I OSKAR KRAUS

:: TRST, VIA S. NICOLO Br. 2. ::

BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.

Posjecivanja po našim inžinirima, proračuni i nacrti badava.

SINGER

„66“

— ŠIVAČI STROJ —
NAJNOVIJI I NAJSAVRŠENIJI.

SINGER

-- ŠIVAČI STROJEVI --
SINGER MOGU SE DOBITI
SAMO U NAŠIM VLASTITIM
DUĆANIMA.

DRUŽTVO SINGER A. D. ZA ŠIVAČE STROJEVE

ŠIBENIK — GLAVNA ULICA.

Na zahtjev šalju se sve upute. Uzorci vezova kao i šiveni uzorci šalju se badava i franko.

Za bolestne na želudcu!

Svima, koji prehladom ili prenatranjem želudca, užikom slabe, neprobavljive, prehlade ili pretople hrane, te neumjerenišću dobiju želudčni katar, grčeve, bolove, tešku probavu i sluz, preporučamo dobar domaći izkušani lijek:

„Hubert Ullrich'scher Kräuterwein!“

Ovo biljevitno vino je sok dobrih i zdravih biljka, preparirano sa izvrstnim vinom, te jača i oživljuje probavni sustav, odstranjuje neprobavu, a pomaže pravljenje zdrave krvi. Upo- rabom ovoga vina u zgodno doba odstranjuju se želudčne bolesti u zametku. Simptoni kao: glavobolja, štucavica, žutina, nadutost, sluz, bljuvanje, što prate kronične želudčne bolesti, nakon nekoliko dana liječenja nestaju.

ZATVOR i njegove zle posljedice: smalaksanje, kolika, kucavica srca, bezsanica, kao što i zgrušanje krvi u džigalicama, hemoroidi, često se izliče brzo sa DR. ULLRICHOVIM biljevitim vinom. — Isto tako i suho biledo lice, slabokrvnost, oslabljenje, koji su posljedica zle probave, slabe krvi i neodnosti u džigerici. Pomaže kod slabog apetita, nervozne uzbuđeno- sti, nerazpoloženja, glavobolje i bezsanice.

Biljevitno vino podaje oslabljenu tielu novu snagu. Biljevitno vino podiže apetit, pomaže probavu i hranivost, kao što i promjenu ži- votnog štifa. — Ljekovite pravljenje krvi, umiruje živce i podiže veselje za život. Dokazuju mnoga priznanja i zahvalna pisma.

Hubert Ullrich'scher Kräuterwein može se dobiti u bocama po K 3— i K 4— u lje- karnama Šibenika, Skradina, Zadra, Drniša, Tiesna, Biograda na moru, Benkovca Knina, Vrljke, Sinja, Kosteletarog, Spiljeta, te u cijeloj Austro-Ugarskoj.

Takodjer razaslatu ljekarne u Šibeniku 3 i više boca „Kräuterwein“ po originalnoj cjeni na sva mjesta Austro-Ugarske.

Čuvajte se patvorenja!

Zahtjevajte izričito:

„Hubert Ullrich'scher Kräuterwein“

Moje biljevitno vino nije nikakva tajna: Njegova sastojka jest: Malaga 450. Vinska žesta 100. Biljevitno 100. Crveno vino 240. Sok od jagoda 150. Sok od trešanja 320. Rank 30. Koromak, auti, solenak, amerikanak, sećanok i kimerok korjenje po 10, pumelano sve ukup.